

Mishpatim

משפטים

ראשון

And these are the laws that you shall set before them.

1 ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם:

ואלין דיניא די תסדר קדמיהון:

If you buy a Hebrew slave, he shall serve [you] for six years, but in the seventh [year] he is to go out free, for naught [without liability].

2 כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשבעת יצא

free of charge חנם : free לחפשי

ארי תזבן עבדא בר ישראל שת שנין יפלח
ובשביעתא יפוק לבר חורין מגן:

If he came by himself [unmarried], he shall go out by himself. If he was married, his wife shall go out with him.

3 אם בגפו יבא בגפו יצא אם בעל אשה הוא

the back

ויצאה אשתו עמו:

אם בלחודוהי ייעול בלחודוהי יפוק אם בעל אתתא
הוא ותפוק אתתה עמה:

If his master should give him a wife, and she bears him sons or daughters, then the woman and her children belong to her master, and he shall go out by himself.

4 אם אדניו יתן לו אשה וילדה לו בנים או בנות האשה

וילדיה תהיה לאדניה והוא יצא בגפו:

אם רבוניה יתן לה אתתא ותליד לה בנים או בנות
אתתא ובניה תהי לרבוניה והוא יפוק בלחודוהי:

If the slave explicitly says, "I have come to love my master, my wife and my children, I do not want to go out free."

וְאִם מֵימַר יֵימַר עֲבָדָא רְחִימָנָא יֵת רַבּוֹנִי יֵת אֶתְתִּי וְיֵת
בְּנֵי לֹא אָפּוֹק לְבֵר חוֹרִין:

His master must bring him to the judges. He must then bring him next to the door, or to the doorpost, and his master shall pierce his ear with an awl. He then serves his master forever.

וְיִקְרַבְנָה רַבּוֹנָה לְקֶדֶם דִּינִיָּא וְיִקְרַבְנָה לְוֵת דָּשָׂא אוֹ
לְוֵת (ג"א דִּילּוֹת) מְזוּזָא וְיִרְצַע רַבּוֹנָה יֵת אוּדְנָה
בְּמִרְצָעָא וְיִהִי לֵיהּ עֶבֶד פְּלַח לְעָלָם:

If a man sells his daughter to be a maidservant, she shall not go out [free] in the manner of male slaves.

וְאִרִּי יוֹזֵבֵן גִּבֹּר יֵת בְּרִתָּהּ לְאִמָּהּ לֹא תִפּוֹק כְּמִפְקָנוֹת
עֲבָדִיא:

If she is displeasing to her master, who had not designated her as his wife, he must allow her to be redeemed. He has no power [right] to sell her to an alien people for he has dealt deceitfully with her.

אִם בִּישָׂא בְּעֵינֵי רַבּוֹנָה דִּיקִימָהּ לֵיהּ וְיִפְרָקְנָה לְגִבֹּר
אֲחֵרָן לִית לֵיהּ רִשּׁוֹ לְזוּבוֹנָה בְּמִשְׁלָטָה בַּהּ:

5 וְאִם-אָמַר יֹאמֶר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת-אֲדֹנִי אֶת-אִשְׁתִּי
וְאֶת-בְּנָי לֹא אֵצֵא חֲפָשִׁי:

6 וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל-הַאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל-הַדָּלֶת אוֹ אֶל-
הַמְּזוּזָה ^{doorpost} ^{scroll} וְיִרְצַע ^{to pierce} אֲדֹנָיו אֶת-אָזְנוֹ ^{awl} בְּמִרְצָע וְעֲבָדוֹ
לְעָלָם: (ס)

7 וְכִי-יִמְכַר אִישׁ אֶת-בִּתּוֹ לְאִמָּה לֹא תֵצֵא כְצֵאת
הָעֲבָדִים:

8 אִם-רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר-לֹא [לוֹ] יַעֲדָה ^{to fix upon}

וְהִפְדָּהּ לְעָם נָכְרִי לֹא-יִמְשַׁל לְמַכְרָהּ בְּבִגְדוֹ-כֶּה:

If he has designated her as a wife for his son, he must grant her exactly the same rights as daughters.

ואם לברה יקמנה כהלכת בנת ישראל יעבד לה:

If he takes himself another [wife], her sustenance, her clothing and her conjugal rights he must not diminish.

אם אחרנתא יסב לה זיונה כסותה ועונתה לא יתמנע:

If he does not do these three things to her, she goes out free with no repayment of money.

ואם תלת אליו לא יעבד לה ותפוק מגן בלא כסף:

If one strikes a man and he [the victim] dies, he shall be put to death.

דימחי לאנש ויקטלנה אתקטלא יתקטל:

But if he did not lie in wait [to ambush him] but God brought it to his hand, then I will designate for you a place, to which he can flee [and find refuge].

ודלא כמן לה ומן קדם יי אתמסר לידה ואשוי לך אתר די יערוק לתמן:

But if a man plots against his neighbor to kill him intentionally, you may [even] take him from My altar to put him to death.

וארי ירשע גבר על חברה למקטלה בנכילו מן מדבחי תדברנה לממת:

9 ואם-לבנו ייעדנה כמשפט הבנות יעשה-לה:

10 אם-אחרת יקח-לו שארה כסותה ^{a cover} וענתה לא ^{to scrape off} יגרע:

11 ואם-שלש-אלה לא יעשה לה ויצאה חנם אין כסף:

(ס)

12 מכה איש ומת מות יומת:

13 ואשר לא צדה ^{to chase} והאלהים אנה לידו ושמתו לך

מקום אשר ינוס שמה: (ס)

14 וכי יזד איש על-רעהו להרגו בערמה ^{craftiness} מעם ^{to seethe}

מזבחי תקחנו למות: (ס)

Whoever strikes his father or his mother
shall be put to death.

15 וּמִכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת:

וְדִמְחֵי אָבוּהִי וְאִמֶּה אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטֵּל:

Whoever steals [kidnaps] a man and
sells him, if he is found in his hand, he
shall be put to death.

16 וְגֵנֵב אִישׁ וּמָכְרוֹ וְנִמְצָא בְיָדוֹ מוֹת יוּמָת: (ס)

וְדִיגְנוֹב נַפְשָׁא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּזְבְּנֶנּוּהָ וַיִּשְׁתַּכַּח בְּיָדָהּ

אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטֵּל:

Whoever curses his father or his mother
shall be put to death.

17 וּמִקְלָל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת: (ס)

וְדִלִּיט אָבוּהִי וְאִמֶּה אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטֵּל:

When men quarrel and one man hits
his fellow with a stone or with [his] fist;
and he [the victim] does not die but
becomes bedridden,

18 וְכִי־יִרִיבוּ אָנָשִׁים וְהָכָה־אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ בְּאֶבֶן אוֹ

he boxed

בְּאֶגְרִי וְלֹא יָמוּת וְנָפַל לְמִשְׁכָּב:

וְאִרִי יִנְצוֹן גְּבָרִין וַיִּמְחֵי גִבְרִית חֲבֵרָה בְּאֶבְנָא אוֹ

בְּכֹרְמִיזָא וְלֹא יָמוּת וַיִּפֹּל לְבוֹטְלָן:

If he gets up and is able to walk on the
outside on his own power, the one who
struck him shall be acquitted. Still he
must pay for his loss of work, and must
pay for his complete cure.

to be clean

וְנִקָּה

support

19 אִם־יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל־מִשְׁעֲנֵתוֹ

הַמִּכָּה רַק שְׂבֻתּוֹ יִתֵּן וְרִפְּאָ יִרְפָּא: (ס)

אִם יָקוּם וַיִּהְיֶה בִּבְרָא עַל בּוֹרִיָּה וַיְהִי זָכָא מְחִיא

לְחֹד בּוֹטְלָנָה יִתֵּן וְאִגְר אִסְיָא יִשְׁלַם:

שני

If a man strikes his male or female slave with a rod, and [the slave] dies under his hand, [the death] must be avenged.

וְאִרִי יִמְחִי גִבֹר יָת עֲבָדָה אוֹ יָת אֲמָתָה בְּשִׁלְטָן וַיָּמוּת
תַּחַת יָדוֹ נָקָם יִנָּקֵם:

However if he [the slave] survives for a day or two, [his death] is not avenged, for he [the slave] is his [master's] property.

בְּרֵם אִם יוֹמָא אוֹ תְרִין יוֹמִין יִתְקַם לָא יִתְדֹן אֲרִי
כִּסְפָּה הוּא:

If men will fight and they strike a pregnant woman, causing her to miscarry, but there is no fatal injury [to the woman], he [the guilty one] is to be punished with a [monetary] penalty when the husband demands compensation. He shall pay as determined by the judges.

וְאִרִי יִנְצֹן גְּבִרִין וַיִּמְחוּן אֶתְתָּא מַעְדִּיא וַיִּפְקֹן וּלְדָהָא
וְלֹא יְהִי מוֹתָא אֶתְגַּבָּאָה יִתְגַּבִּי כְּמָא דִּי יִשׁוּי עֲלוּהִי
בְּעֵלָה דְּאֶתְתָּא וַיִּתֵּן עַל מִימֵר דִּינִיָּא:

However if there is a fatal injury, you shall give [up] a life for a life.

וְאִם מוֹתָא יְהִי וַתִּתֵּן נַפְשָׁא חַלְף נַפְשָׁא:

20 וְכִי־יִכֶּה אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ אוֹ אֶת־אֲמָתוֹ בַּשֹּׁבֶט וַיָּמוּת

תַּחַת יָדוֹ נָקָם יִנָּקֵם:

21 אִךְ אִם־יִחַי אוֹ יוֹמִים יַעֲמֹד לֹא יִקָּם כִּי כִסְפּוֹ הוּא: (ס)

22 וְכִי־ יִנְצֹן אַנְשִׁים וְנִגְפּוּ אִשָּׁה הָרָה וַיִּצְאוּ יִלְדֶיהָ ^{properly}

וְלֹא יְהִי אָסוֹן ^{disaster} עָנוּשׁ ^{properly} יַעֲנֹשׁ כְּאִשֶּׁר יִשִּׁית

עָלֶיהָ ^a ^{magistrate} בְּפִלְלִים: עָלֶיהָ הָאִשָּׁה וַתִּתֵּן

23 וְאִם־אָסוֹן יְהִי וַתִּתֵּן נַפְשָׁא תַּחַת נַפְשָׁא:

[Compensation of] an eye for an eye,
[of] a tooth for a tooth, [of] a hand for a
hand, [of] a foot for a foot.

עֵינָא חֵלְף עֵינָא שְׁנָא חֵלְף שְׁנָא יָדָא חֵלְף יָדָא רַגְלָא
חֵלְף רַגְלָא:

[Compensation of] a burn for a burn,
[of] a wound for a wound, [of] a bruise
for a bruise.

כּוּאָה חֵלְף כּוּאָה פְּדֵעָא חֵלְף פְּדֵעָא מְשֻׁקּוּפִי חֵלְף
מְשֻׁקּוּפִי:

If a man strikes the eye of his slave, or
the eye of his female slave, and destroys
[blinds] it, he shall set him [the slave]
free as compensation for the eye.

וְאִרִי יִמְחִי גִבְרִי יֵת עֵינָא דְעֵבֶדָּהּ אוּ יֵת עֵינָא דְאִמָּתָהּ
וְיַחְבְּלָנָהּ לְבֵר חוֹרִין יִפְטָרְנָהּ חֵלְף עֵינָהּ:

If [he knocks out] the tooth of his slave,
or knocks out the tooth of his female
slave, he shall set him [the slave] free as
compensation for the tooth.

וְאִם שְׁנָא דְעֵבֶדָּהּ אוּ שְׁנָא דְאִמָּתָהּ יִפֹּל לְבֵר חוֹרִין
יִפְטָרְנָהּ חֵלְף שְׁנָהּ:

24 עֵין תַּחַת עֵין שֶׁן תַּחַת שֶׁן יָד תַּחַת יָד רֶגֶל תַּחַת רֶגֶל:

bruise a wound burn
חֲבוּרָה תַּחַת כּוּיָהּ פְּצַע תַּחַת כּוּיָהּ פְּצַע 25

תַּחַת חֲבוּרָה: (ס)

26 וְכִי־יִכָּה אִישׁ אֶת־עֵין עֶבְדּוֹ אוֹ־אֶת־עֵין אִמָּתּוֹ וְשִׁחָתָהּ

לְחִפְשִׁי לְחִפְשִׁי יִשְׁלַחְנוּ תַּחַת עֵינוֹ: (ס)

27 וְאִם־שֶׁן עֶבְדּוֹ אוֹ־שֶׁן אִמָּתּוֹ יִפֹּל לְחִפְשִׁי יִשְׁלַחְנוּ תַּחַת

שְׁנוֹ: (פ)

to butt
with the
horns

If an ox gores a man or woman and the victim dies, the ox shall be stoned [to death], and its flesh may not be eaten. The owner of the ox shall go unpunished.

28 וְכִי־יִגַּח שׁוֹר אֶת־אִישׁ אוֹ אֶת־אִשָּׁה וָמָת

properly

סָקוּל יִסָּקֵל הַשּׁוֹר וְלֹא יֵאָכַל אֶת־בְּשָׂרוֹ וּבָעַל

הַשּׁוֹר נָקִי:

וְאִרִי יִגַח תּוֹרָא יֵת גְּבִרָא אוֹ יֵת אֶתְתָא וַיָּמוּת אֶתְרִגְמָא
יִתְרַגַם תּוֹרָא וְלֹא יִתְאַכַל יֵת בְּסָרָה וַיָּמָרָה דְּתוֹרָא יְהִי
נְפָאָה:

But if the ox had gored yesterday and the day before, and a warning was given to its owner, but he had not taken proper precautions to guard it, and kills a man or a woman, the ox must be stoned, and the owner also shall die [by Divine decree].

the day
before
yesterday

butting

29 וְאִם שׁוֹר נִגַּח הוּא מִתְמַל שְׁלִשָּׁם וְהוּעַד

בְּבַעְלֵיו וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ וְהָמִית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשּׁוֹר

יִסָּקֵל וְגַם־בְּעַלָּיו יוּמָת:

וְאִם תּוֹר נִגַח הוּא מִאֲתַמְלִי וּמִדְּקֻמוּהִי וַיִּתְּסֶהֱד בְּמָרָה
וְלֹא נִטְרָה וַיִּקְטוּל גְּבִרָא אוֹ אֶתְתָא תּוֹרָא יִתְרַגַם וְאִי
מָרָה יִתְקַטֵּל:

When an atonement fine shall be imposed on him, he must give for the redemption of his soul whatever sum is imposed on him.

a ransom

30 אִם־כֹּפֶר יוֹשַׁת עָלָיו וְנָתַן כֹּדִין נִפְשׁוֹ כָּכֵל

אֲשֶׁר־יוֹשַׁת עָלָיו:

אִם מָמוֹן יִשׁוּן עָלוּהִי וַיִּתֵּן פּוּרְקָן נִפְשָׁה כָּכֵל דִּי יִשׁוּן
עָלוּהִי:

Whether it is a son [a minor lad] that is gored or a daughter [a minor girl] that it gored, this law shall apply to it.

31 אוֹרְבִן יִגַח אוֹרְבַת יִגַח כַּמִּשְׁפָּט הָהִיא יַעֲשֶׂה לָּו:

אוֹ לְבַר יִשְׂרָאֵל יִגַח תּוֹרָא אוֹ לְבַת יִשְׂרָאֵל יִגַח כְּדִינָא
הַדִּין יִתְעַבֵּד לָהּ:

If the ox gored a male or female slave,
he must give thirty silver shekalim to
their master, and the ox must be stoned.

אם לעבדא יגח תורא או לאמתא כסף תלתין סלעין
יתן לרבונה ותורא יתרגם:

If a man uncovers a pit, or if a man digs
a pit, and does not cover it, and an ox or
a donkey falls into it;

וארי יפתח גבר גוב או ארי יכרה גבר גוב ולא
יכסנה ויפל תמן תורא או חמרא:

The owner of the pit must pay. He must
compensate its owner with money, and
the dead [animal] remains his [its
original owner's] possession.

מרי דגבא ישלם כספא יתיב למרוהי ומיתא יהי
דילה:

If a man's ox injures his neighbor's ox
and it dies, they shall sell the live ox
and divide the money received for it.
They shall also divide [the value of] the
dead animal.

וארי יגוף תור דגבר ית תורא דחברה וימות וזבגון ית
תורא חיא ויפלגון ית כספה ואף ית דמי מיתא
יפלגון:

32 אם-עבד יגח השור או אמה כסף | שלשים שקלים
יתן לאדניו והשור יסקל: (ס)

33 וכי-יפתח איש בור או כִּי־^{properly} יכרה איש בר ולא
יכסנו ונפל-שמה שור או חמור:

34 בעל הבור ישלם כסף ישיב לבעליו והמת יהיה-ליו:
(ס)

35 וכי-יגוף שור-איש את-שור רעהו ומת ומכרו
את-השור החי וְחָצוּ^{to cut or split in two} את-כספו וגם את-המת
יחצו:

If it was known that it was a goring ox from yesterday and the day before, but he had not taken proper precaution to guard it, then he must pay full compensation, an ox for an ox. The dead [animal] remains in the possession [of its owner].

או אתִידע אֲרִי תֹר נֶגַח הוּא מֵאֲתֵמְלִי וּמִדְקֻמוֹהִי
וְלֹא נִטְרָה מֶרֶה שְׁלָמָא יִשְׁלַם תּוֹרָא חֲלָף תּוֹרָא
וּמִיתָא יִהְיֶה דִּילָהּ:

If a man steals an ox or a sheep, and then slaughters or sells it, he must pay five oxen for each ox, and four sheep for each sheep.

אֲרִי יִגְנוֹב גִּבְר תֹּר אוֹ אֹמֶר וְיִכְסְנֶה אוֹ זְבֻנִּיָּה חֲמִשָּׁא
תּוֹרִין יִשְׁלַם חֲלָף תּוֹרָא וְאַרְבַּע עֲנָא חֲלָף אֹמֶרָא:

36 אוֹ נֹדַע כִּי שׁוֹר נֶגַח הוּא מִתְמוֹל שְׁלָשָׁם וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ

בְּעֲלִיו שְׁלָם יִשְׁלַם שׁוֹר תַּחַת הַשׁוֹר וְהַמֵּת יִהְיֶה־לּוֹ:

(ס)

37 כִּי יִגְנוֹב־אִישׁ שׁוֹר אוֹ־שֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מָכְרוֹ חֲמִשָּׁה

בָּקָר יִשְׁלַם תַּחַת הַשׁוֹר וְאַרְבַּע־צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה:

שמות 22

If the thief is found [caught] while breaking in, and is struck and killed, there is no liability for his blood.

אם בְּמַחְתָּרָתָא יִשְׁתַּכַּח גִּנְבָא וְיִתְמַחִי וַיָּמוּת לֵית לֵה
דָּם:

underground
movement

1 אם־בְּמַחְתָּרָתָא יִמָּצֵא הַגִּנֵּב וְהִכָּה וְהָיָה וְהָיָה לֹא דָמִים:

If the sun shone on him, there is liability for his blood. He must make full restitution. If he does not have [the means to do so], he shall be sold [as a slave to pay] for his theft.

אם עינא דסֶה־דיא נפֿלת עלוהי דמא לה שלמא יִשְׁלֵם
אם לית לה ויִזְדָּבֶן בַּגְּנֻבָתָהּ:

If the stolen article is found in his hand [possession], whether it is an ox, donkey or sheep, he must pay two live animals.

אם אִשְׁתָּכַחא יִשְׁתַּכַּח בִּידֵה גִנְבָתָא מִתּוֹר עַד חֲמֹר
עַד אֲמֹר דָּאֲנוֹן חֲיִין עַל חַד תַּרְיִין יִשְׁלֵם:

If he damages a field or vineyard with his animal—he lets his livestock loose, and [or] it feeds in another's field—from his [own] prime field and prime vineyard he must compensate [the owner].

אַרִי יֹאכִיל גִּבֹּר חֲקֵל אוֹ כָרֶם וַיִּשְׁלַח יָת בַּעֲרִיהּ
וַיִּיכּוֹל בְּחֲקֵל אַחֲרָן שְׂפֵר חֲקֵלָה וְשְׂפֵר כְּרָמָה יִשְׁלֵם:

2 אִם-זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו דָּמִים לוֹ שְׁלֵם יִשְׁלֵם ^{properly}

אִם-אֵין לוֹ וְנִמְכָּר בַּגְּנֻבָתּוֹ : ^{theft}

3 אִם-הִמָּצָא תִמְצָא בְיָדוֹ הַגִּנְבָּה מִשּׁוֹר עַד-חֲמֹר

עַד-שֵׂה תִיִּים שְׁנַיִם יִשְׁלֵם: (ס)

שלישי

4 כִּי יִבְעַר-אִישׁ שָׂדֶה אוֹ-כָרֶם וַיִּשְׁלַח אֶת- ^{burning} בַּעֲרִיהּ

[בַּעֲרִיוֹ] וּבְעָר בְּשָׂדֶה אַחֵר מִיֵּטֵב ^{the best} שָׂדֶהוּ וּמִיֵּטֵב

כְּרָמוֹ יִשְׁלֵם: (ס)

If a fire goes out of control and finds
[catches on] thorns, and then consumes
bound or standing grain or a field, full
restitution must be made by the one
who started the fire.

5 כִּי־תֵצֵא אֵשׁ וּמִצָּאָה קִצִּים וְנֹאכַל גְּדִישׁ אוֹ
stack of grain a thorn
הִקְמָה אוֹ הַשְׂדֵּה שְׁלֹם יִשְׁלֹם הַמִּבְעֵר אֶת־
she stood up
הַבִּעֵרָה : (ס)
it burned

אֲרִי תַתְּפֹק נֹור וַיִּשְׂכַּח כּוֹבֵין וַיִּיכּוֹל גְּדִישִׁין אוֹ קָמָא אוֹ
חֲקֵלָא שְׁלָמָא יִשְׁלֹם דְּאֲדִלֵּק יֵת דְּלִקְתָּא:

If a man gives his neighbor money or
articles to safeguard and they are stolen
from the house of the [watch]man, if
the thief is found, he must pay double.

6 כִּי־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ־כֵלִים לְשֹׁמֵר וְגָנַב מִבֵּית
הָאִישׁ אִם־יִמָּצֵא הַגָּנֵב יִשְׁלֹם שְׁנַיִם:

אֲרִי יִתֵּן גַּבְרָא לְחֻבְרָה כֶּסֶף אוֹ מְנִין לְמִטְר וַיִּתְּגַנְבוּן
מִבֵּית גַּבְרָא אִם יִשְׁתַּכַּח גָּנָבָא יִשְׁלֹם עַל חֵד תְּרִין:

If the thief is not found, the owner of
the house [the watchman] must come
before the judges [Beis Din], [to swear]
that he did not lay a hand on his
neighbor's possessions [for his personal
use].

7 אִם־לֹא יִמָּצֵא הַגָּנֵב וְנִקְרַב בְּעַל־הַבַּיִת אֶל־הָאֱלֹהִים
אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִלְאכְתּוֹ רַעְהוּ:

אִם לֹא יִשְׁתַּכַּח גָּנָבָא וַיִּתְּקַרֵּב מְרִי דְּבֵיתָא לְקָדָם
דִּינִיָּא אִם לֹא אוֹשִׁיט יָדָהּ בְּמָא דְּמִסֵּר לֵיהּ חֻבְרָה:

In every question of dishonesty whether it involves an ox, a donkey, a sheep, a garment, or anything that was [allegedly] lost of which [a witness] says, "This is it!" the claims of both parties must be brought to the judges. The one whom the judges find guilty, must pay double restitution to his neighbor.

על כל פתגם דחוב על תור על חמר על אמר על
כסו על כל אבדתא די ימר ארי הוא דין לקדם דינא
ייעול דין תרויהון די יחביו דינא ישלם על חד תרי
לחברה:

If a man gives his neighbor, a donkey, an ox, a sheep, or any animal for safeguarding; and it dies, or is injured, or is captured, and there is no eyewitness,

ארי יתן גבר לחברה חמר או תור או אמר וכל
בעירא למטר ומית או אתבר או אשתבי לית דחוי:

an oath to Adonoy shall be between them, that he [the watcher] did not lay his hand on his neighbor's possession [for his personal use]. The owner must accept it [the oath], and [the watcher] need not make restitution.

מומתא דיי תהי בין תרויהון אם לא אושיט ידה במא
דמסר לה חברה ויקבל מרה מנה מומתא ולא
ישלם:

8 על-כל-דבר-פשע על-שור על-חמור על-שה

על-שלמה על-כל-אבדה אשר יאמר כיהוא זה עד
האלהים יבא דבר-שניהם אשר ירשיען אלהים ישלם
שנים לרעהו: (ס)

9 כיייתן איש אל-רעהו חמור או-שור או-שה

to
transport
into...

וכל-בהמה לשמר ומת או-נשבר או-נשבה אין
ראה:

10 שבעת oath יהיה תהיה בין שניהם אם-לא שלח ידו

במלאכת רעהו ולקח בעליו ולא ישלם:

But if it was indeed stolen from him, he must make restitution to its owner.

11 ואם-גנב יגנב מעמו ישלם לבעליו:

ואם אתגנבא יתגנב מעמה ישלם למרוהי:

If it was torn apart [killed by wild beasts], he [the watcher] must provide witnesses. He then need not pay for that which was torn apart.

non-kosher
meat

12 אם-טריף יטריף ובאהו עד הטרפה לא ישלם: (פ)

אם אתברא יתבר ייתי סהדין דתבירא לא ישלם:

If a man borrows something from his neighbor, and it becomes broken or dies; if the owner is not [involved] with him, he [the borrower] must make full restitution.

13 וכי-ישאל איש מעם רעהו ונשבר או-מת בעליו

אין-עמו שלם ישלם:

וארי ישאל גבר מן חברה ויתבר או מית מרה לית

עמה שלמא ישלם:

If the owner is [involved] with him, then he [the borrower] need not make restitution. If it was hired, it [the ox] comes in its rental price.

hired
worker

14 אם-בעליו עמו לא ישלם אם- שכיר הוא בא

בשכרו: (ס)

אם מרה עמה לא ישלם אם אגירא הוא על באגרה:

If a man seduces a virgin who is not betrothed, and lies with her; he must give the dowry to acquire her as his wife.

to engage
for
matrimony

to open

15 וכי- יפתה איש בתולה אשר לא- ארשה ושכב

עמה מחר ימהרנה לו לאשה:

וארי ישדל גבר בתלתא די לא מארסא וישכוב עמה

קימא קימנה לה לאנתו:

to refuse

If her father utterly refuses to give her to him, he must give [the father] the weight of silver equal to the dowry usually given to virgins.

16 אם־מֵאֵן אָבִיהָ לְתִתָּהּ לוֹ כֶּסֶף יִשְׁקֹל

כְּמֶהֱרַר הַבְּתוּלָה: (ס)

אם מצבא לא יצבי אבוקא למתנה לה כספא יתקול
כמוהרי בתלתא:

properly

You shall not allow a witch to live.

17 מְכַשֶּׁפֶה לֹא תַחֲיֶה: (ס)

חרשא לא תחי:

Whoever lies with an animal must be put to death.

18 כָּל־שֹׁכֵב עִם־בְּהֵמָה מוֹת יוּמָת: (ס)

כל דישכוב עם בעיירא אתקטלא יתקטל:

Whoever slaughters to a god must be condemned [to die]. [Sacrifices may be offered] to Adonoy alone.

19 זָבַח לֵאלֹהִים יָחִיד יִהְיֶה לְבָדּוֹ:

דדבח לטעות עממיא יתקטל אלהו לשמא די
בלחודוהי:

You must not abuse or oppress a stranger, for you were strangers in the land of Egypt.

to rage or
be violent

20 וְגֵר לֹא־תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ כִּי־גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ

מִצְרַיִם:

וגיורא לא תונון ולא תעיקון לה ארי דירין הויתון

בארעא דמצרים:

You must not mistreat any widow or orphan.

21 כָּל־אֶלְמָנָה וְיָתוֹם לֹא תַעֲנוּן:

כל ארמלא ויתם לא תענון:

If you do mistreat him [them], when he cries out to Me, I will indeed hear his cry.

אם ענאָה תַּעֲנִי יְתֵה אָרִי אם מִקְבֵּל יִקְבֵּל קִדְמִי
קִבְּלָא אֶקְבֵּל קִבְּלָתָהּ:

Then I will cause My anger to flare, and I will kill you by the sword. Your wives will become widows and your children will be orphans.

וַיִּתְקַף רוּגְזִי וְאֶקְטֹל יִתְכוֹן בְּחֶרֶבָא וַיְהִינּוּ נָשִׁיכֶם
אֶרְמְלִין וּבְנֵיכֶם יִתְמִין:

When you lend money to My people, to the poor person who is with [among] you, do not act toward him as a [demanding] creditor. Do not place the burden of interest upon him.

אם כֶּסֶּפָּא תוֹזֵף בְּעַמִּי לְעֵנִיא דִּי עֲמָךְ לֹא תִהִי לֵה
כְּרִשְׁיָא לֹא תִשׁוּן עֲלוּהִי חֲבוּלִיא:

If you take your neighbor's garment as security, you must return it to him till sunset;

אם מִשְׁכּוֹנָא תִּסָּב כְּסוּתָא דְּחִבְרָךְ עַד מַעַל שְׁמֶשָׁא
תְּתִיבְנָהּ לֵה:

22 אם-עֲנֶה תַעֲנֶה אֹתוֹ כִּי אִם- צָעַק יִצְעַק אֵלַי שְׁמַע
אֲשָׁמַע צִעְקָתוֹ:

23 וְחָרָה אַפִּי וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם בְּחֶרֶב וְהָיוּ נְשֵׁיכֶם אִלְמָנוֹת
וּבְנֵיכֶם יִתְמִים: (פ)

24 אם-כֶּסֶּף | תִּלְוֶה אֶת-עַמִּי אֶת-הָעֹנִי עֲמָךְ
to lend or properly
borrow on...
interest on
a debt
לֹא-תִהְיֶה לוֹ כְּנֹשָׁה לֹא-תִשְׁיִמוּן עָלָיו נִשְׁפָּךְ :

25 אם-חֶבֶל תִּחְבֵּל שְׁלֵמַת רֵעֶךָ עַד-בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֵנוּ
לוֹ:

For this alone is his covering, the garment [to cover] his skin. With what shall he lie down [to sleep]? If it happens that he cries out to Me, I will hear [his cry] for I am gracious.

אֲרִי הִיא כְּסוּתָהּ בְּלַחֲוֹדָהּ הִיא תוֹתִיבָהּ לְמִשְׁכִּיהָ
בְּמָא יִשְׁכֹּב וְיִהְיֶה אֲרִי יִקְבֹּל קֶדְמִי וְאֶקְבֹּל קִבְלָתָהּ אֲרִי
חֲנֻנָא אֲנָא:

26 כִּי הוּא כְּסוּתָהּ ^{a cover} [כְּסוּתוֹ] לְבָדָהּ הוּא שְׁמָלְתוֹ לְעָרוֹ

בְּמָה יִשְׁכָּב וְיִהְיֶה כִּי־יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי־חֲנוּן אֲנִי:
(ס)

רביעי

Do not curse judges. Do not curse a leader of your people.

דִּינָא לֹא תִקִּיל וְרֹבָא בְּעַמְּךָ לֹא תְלוּט:

[Your offering of] the fullness [of your newly ripened produce] and of your terumah-offering's you must not delay. The first-born of your sons, you shall give to Me.

בְּכוֹרְךָ וְדַמְעָךָ לֹא תֵאַחַר בּוֹכָרָא דְבְנֶיךָ תִּפְרֹשׁ קֶדְמִי:

You must do likewise with your oxen and with your sheep. Seven days it shall remain with its mother. On the eighth day you must give it to Me.

כֹּן תַעֲבִיד לְתוֹרְךָ לְעֶנְךָ שִׁבְעָא יוֹמִין יְהִי עִם אִמָּהּ
בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה תִּפְרֹשְׁנָהּ קֶדְמִי:

27 אֱלֹהִים לֹא תִקְלֵל וְנָשִׂיא בְּעַמְּךָ לֹא תֵאַר:

28 מְלֶאכֶתְךָ וְדַמְעָךָ ^{a tear} לֹא תֵאַחַר בְּכוֹר בְּנֶיךָ תִּתְּנוּלִי:

29 כֹּן־תַּעֲשֶׂה לְשׁוֹרְךָ לְצֹאֲנֶךָ שִׁבְעַת יָמִים יִהְיֶה עִם־אִמּוֹ

בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי תִתְּנוּלִי:

You shall be men of holiness to Me, and you must not eat flesh that was torn off in the field. Throw it to the dog.

וְאַנְשֵׁי קְדִישִׁין תִּהְיוּן קִדְמֵי וּבֶשֶׂר תִּלְיֵשׁ מִן חַיָּוָא
חֵיתָא לֹא תִכְלוּן לְכַלְבָּא תְרַמּוֹן יְתֵה:

non-kosher
meat
30 וְאַנְשֵׁי־קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבֶשֶׂר בִּשְׂדֵה טֶרֶף לֹא

תֹאכְלוּ לְכָלֵב תִּשְׁלֹכֶנּוּ אֹתוֹ: (ס)

שמות 23

Do not accept a false report. Do not join hands with a wicked man to be a corrupt [false] witness.

לֹא תִקְבֹּל שְׁמַע דְּשָׁקֶר לֹא תִשּׁוּי יָדְךָ עִם חֵבֵא לְמַהְיוּ
לֵה סֵהִיד שָׁקֶר:

1 לֹא תִשָּׂא שְׁמַע שְׂוֵא אֶל־תִּשָּׂא יָדְךָ עִם־רָשָׁע לִהְיוֹת עֵד

חָמָס: (ס)

Do not follow the majority to do evil. Do not respond with your opinion in a dispute [merely] to lean [toward one side]. It must be decided by the majority.

לֹא תִהְי בְּתֵר סְגִיאוֹן לְאַבְאָשָׁא וְלֹא תִתְמַנַּע מִלְּאֵלְפָא
מָא דְּבַעֲיָנָךְ עַל דִּינָא בְּתֵר סְגִיאי שְׁלָם דִּינָא:

2 לֹא־תִתְקֶיָה אַחֲרֵי־רַבִּים לְרָעַת וְלֹא־תִעָנֶה עַל־רֹב לְנִטָּת

אַחֲרֵי רַבִּים לְהִטָּת:

Do not show favor [even] to the poor in his dispute.

וְעַל מְסִכִּינָא לֹא תִרְחַם בְּדִינָה:

3 וְדָל לֹא תִהְדָּר בְּרִיבּוֹ: (ס)

If you come across your enemy's ox or his donkey going astray, bring it back to him.

אַרִי תִפְגַּע תּוֹרָא דְּסִנְאָךְ אוֹ חֲמֶרָה דְּטַעֲי אֲתָבָא
תְּתִיבְנָה לֵה:

4 כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אֹיְבֶךָ אוֹ חֲמֶרָה תַעֲהֶה הַשֶּׁב תְּשִׁיבֶנּוּ
to vacillate

לוֹ: (ס)

If you see the donkey of your enemy
lying under its burden, and you might
not want to help him, [but you should]
make every effort to help him.

אֲרִי תַחֲזִי חֲמֹר שׁוֹנֵאֵךְ רִבִּיעַ תַּחֲוֹת טוֹעֲנִיהָ וְתִתְמַנֶּנּוּ
מִלְמַשְׁבֵּק לֵאמֹר מִשְׁבֵּק תִּשְׁבֹּק מֶאֱדָלְכָךְ עֲלוּהָ
וּתְפָרַק עִמָּה:

5 כִּי־תִרְאֶה חֲמֹר שׁוֹנֵאֵךְ רִבִּיעַ ^{to crouch} תַּחֲת מִשְׁאוֹ וְהִדְלָתָה

מִעֲזָב לֹא עֲזָב תַּעֲזֹב עִמּוֹ: (ס)

חמישי

Do not bend justice [even] for your
needy in his dispute.

לֹא תִצְלִי דִין מִסְפִּינָךְ בְּדִינָה:

Keep far away from anything false. Do
not kill an innocent righteous man, for I
will not acquit a wicked person.

מִפְתָּגְמָא דְשִׁקְרָא הֵוִי רַחֵיק וְדֹזְכִי וְדִי נָפַק (דְּכִי) מִן
דִּינָא לֹא תִקְטֹל אֲרִי לֹא אֶזְכִּי חֵיבָא:

Do not accept bribery, for bribery blinds
the clear-sighted, and perverts the
words of justice.

וְשׁוֹחֲדָא לֹא תִקְבֹּל אֲרִי שׁוֹחֲדָא מְעוֹר עֵינֵי חֲכִימִין
וּמְקַלְקֵל פְּתֻגְמִין תְּרִיצִין:

6 לֹא תִטֶּה מִשְׁפָּט אֲבִינֶךָ בְּרִיבּוֹ:

7 מִדְּבַר־שִׁקְרָא תִרְחֹק וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל־תִּהְיֶה כִּי

לֹא־אֶצְדִּיק רָשָׁע:

8 וְשׁוֹחֲד ^{a donation} לֹא תִקַּח כִּי הַשְׁחֵל יַעֲוֶר פְּקָחִים ^{properly} וְיִסְלָף

דְּבָרֵי צַדִּיקִים:

Do not oppress a stranger. You [should] know the soul [feelings] of the stranger, for you were strangers in the land of Egypt.

וגִּיּוֹרָא לֹא תַעֲיָקוֹן וְאַתּוֹן יִדְעָתוֹן יֵת נַפְשָׁא דְגִיּוֹרָא אֲרִי
דִּירִין הִוִּיתוֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם:

You may sow your land for six years, and gather its crops.

וְשִׁית שְׁנֵין תִּזְרַע יֵת אֶרְעָךָ וְתִכְנוֹשׁ יֵת עַלְלָתָהּ:

But on the seventh [year] you must let it rest, and abandon it [by not eating its produce], and let the needy among your people eat it. What they leave over, the beasts of the field can eat. Do the same with your vineyard and your olive [trees].

וְשִׁבְעַתָּא תַשְׁמַטְנָה וְתִרְטַשְׁנָה וְיִיכְלוֹן מִסְכְּנֵי עַמָּךְ
וְשִׂאֲרֵהוֹן תִּיכּוֹל חַיּוֹת בְּרָא כּוֹן תַּעֲבִד לְכַרְמְךָ לְזִיתָךְ:

You may do your work six days, but on the seventh day you must cease; so that your ox and your donkey may rest, and the son of your female slave may be refreshed, and [also] the stranger.

שֶׁתָּא יוֹמִין תַּעֲבִד עוֹבְדִיךָ וּבִיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה תְּנוּחַ בְּדִיל
דִּינוּחַ תּוֹרְךָ וְחִמְרְךָ וְיִשְׁקוּט בֵּר אַמְתְּךָ וְגִיּוֹרָא:

9 וְגַר לֹא תִלְחֹץ וְאַתֶּם יִדְעַתֶּם אֶת־נַפְשׁ הַגֵּר כִּי־גֵרִים

הֵייתֶם בְּאַרְץ מִצְרַיִם:

10 וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת־אַרְצְךָ וְאַסַּפְתָּ אֶת־תְּבוּאַתָּה:

11 וְהִשְׁבִּיעַתָּ תַשְׁמַטְנָה ^{to fling down} וְנִטְשָׁתָה ^{properly} וְאַכְלוּ אֲבִינֵי עַמָּךְ

וְיִתְּרֵם תֹּאכַל חֵית הַשָּׂדֶה כֹּן־תַּעֲשֶׂה לְכַרְמְךָ לְזִיתָךְ:

12 שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת

לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וְחִמְרְךָ וְיִנְפֹשׁ כֹּן־אַמְתְּךָ וְהַגֵּר:

Preserve everything that I have said to you. Do not mention the name of other gods. You must not cause it to be heard through your mouth.

ובכל די אמרית לכון תסתמרון ויום טעות עממא
לא תדפרון לא ישתמע על פומכון:

Three times a year you are to celebrate with Me.

תלת זמני תחוג קדמי בשתא:

You must keep the festival of Matzos. You must eat matzos for seven days, as I have commanded you. [This festival must be celebrated] at the appointed time, during the month when the grain is ripened, for in it [at this time] you went out of Egypt. Do not appear before My Presence empty-handed.

ית חגא דפטירא תטר שבועא יומין תיכול פטירא
במא דפקידתך לזמן ירחא דאביבא ארי בה נפקת
ממצרים ולא יתחזון קדמי ריקנן:

13 ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו וישם אלהים

אחרים לא תזכירו לא ישמע על-פיה:

14 שְׁלֹשׁ רַגְלִים תִּחְגַּל לִי בַּשָּׁנָה: properly

15 אֶת־חֹג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת

כַּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב ^{spring} כִּי־בָּו יֵצְאוּ

מִמִּצְרַיִם וְלֹא־יֵרָאוּ פָנָי רִיקָם: ^{empty-handed}

[You must also keep] the Festival of Harvest, [with bringing bikurim] the first fruits of your labor, which you planted in the field; [also] the Festival of Ingathering, at the close of the year, when you gather in [the fruits of] your labor from the field.

וְחָגָא דְּחֻצָא בְּכוּרֵי עוֹבְדִיךְ דִּי תִזְרַע בְּחֻקְלָא וְחָגָא
דְּכֻנְשָׁא בְּמַפְקָא דְּשִׁתָּא בְּמִכְנֻשְׁךָ יְתָ עוֹבְדִיךְ מִן
חֻקְלָא:

Three times a year, every male among you must appear before the Presence of the Master, Adonoy.

תִּלְתָּ זְמַנִּין בְּשִׁתָּא יִתְחַזֵּון כָּל דְּכוּרֵךְ קֳדָם רַבּוֹן עָלְמָא
יְיָ:

You must not sacrifice—while chometz is present—My [Pesach] sacrifice. You must not allow to remain overnight—the fat of My festival-offering—until morning.

לֹא תִכּוֹס עַל חֲמִיעַ דָּם פִּסְחִי וְלֹא יִבִּיתוּן בֵּר מִן
מִדְּבַחָא תִּרְבִּי נִכְסֵת חָגָא עַד צִפְרָא:

The beginning of the first fruits of your land must be brought to the House of Adonoy, your God. You must not cook a young animal in the milk of its mother.

רִישׁ בְּכוּרֵי אֶרֶץךָ תִּתִּי לְבֵית מִקְדָּשְׁךָ דִּי אֱלֹהֶיךָ לֹא
תִּכְלוּן בֶּשֶׂר בְּחֵלֶב:

16 וְחָג הַקָּצִיר בְּכוּרֵי מַעֲשֵׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה וְחָג

הָאָסִף ^{gathered} בְּצִאת הַשָּׁנָה בְּאָסְפֶךָ אֶת־מַעֲשֵׂיךָ

מִן־הַשָּׂדֶה:

17 שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־ ^{a male} זָכָרְךָ אֶל־פְּנֵי

הָאֵלֹהִים יְהוָה:

18 לֹא־תִזְבַּח עַל־ ^{ferment} חֶמֶץ דָּם־זִבְחִי וְלֹא־יִלִּין חֵלֶב־חֲגִי

עַד־בֹּקֶר:

19 רֵאשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־

תִּבְשֹׁל ^{properly} גֹּדִי בְּחֵלֶב אִמּוֹ: (ס)

שישי

Behold, I will send an angel before you,
to guard you on the way, and to bring
you to the place that I have prepared.

הא אָנא שְׁלַח מַלְאָכָא קֳדָמָךְ לְמַטְרָךְ בְּאַרְחָא
וּלְאַעְלוּתָךְ לְאַתְרָא דְאַתְקַנִּית:

Be careful in his presence and heed
[obey] his voice. Do not rebel against
him; for he cannot bear [pardon] your
transgression, as My Name is in him.

אַסְתַּמַּר מִן קֳדָמוֹהִי וְקַבֵּל לְמִימְרָהּ לָא תִסְרַב לְקַבְלָהּ
אַרִי לָא יִשְׁבּוֹק לְחֻבִּיכֹן אַרִי בְשָׁמִי מִימְרָהּ:

But if you truly listen to [obey] his
voice, and do all that I speak, then I will
be an enemy to your enemies, and
attack those who attack you.

אַרִי אִם קַבְלָא תְקַבֵּל לְמִימְרָהּ וְתַעֲבֹד כָּל דְּאָמַלֵּל
וְאִסְגִּי יָת סְנַאָךְ וְאַעִיק לְדַמְעִיקוֹן לָךְ:

My messenger will go before you, and
will bring you into [the land of] the
Emorites, the Chittites, the Perizzites,
the Canaanites, Chivites, and the
Yevusites, and I will then annihilate
them.

אַרִי יְהוָה מַלְאָכִי קֳדָמָךְ וַיַּעֲלֶנְךָ לְוֹת אֲמֹרָאִי וְחִתָּאִי
וּפְרִיזָאִי וְכַנְעָנָאִי חֻוָּאִי וַיְבוֹסָאִי וְאַשְׁצִנּוּן:

20 הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לְשָׁמְרֶךָ בַּדֶּרֶךְ וְלְהַבְיָאָךְ

אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי:

21 הַשָּׁמֶר מִפְּנֵיו וּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ אֵל-^{to be bitter} תִּמְרָ בּוֹ כִּי לֹא

יִשָּׂא לְפִשְׁעֵכֶם כִּי שָׁמִי בְּקִרְבּוֹ:

22 כִּי אִם-שָׁמַעַתְּ תִשְׁמַע בְּקוֹלוֹ וְעָשִׂיתָ כָּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר

וְאֵיבַתִּי אֶת-אֵיבֶיךָ וְצַרְתִּי אֶת-^{to cramp} צָרְיֶךָ :

23 כִּי-יֵלֶךְ מַלְאָכִי לְפָנֶיךָ וְהִבְיָאָךְ אֶל-הָאֲמֹרִי וְחִתָּי

וְהַכְחֲדִתִּיו: ^{to secrete} וְהַיְבוֹסִי ^{Jebusite} הַחִוִּי ^{Hivite} וְהַכְנַעֲנִי ^{a Perizzite}

You must not prostrate yourself to their gods, nor serve [sacrifice to] them. You must not adopt their customs. You must totally destroy [their idols] and completely break down their monuments.

לֹא תִסְגֹּד לְטִעֻתָּהוֹן וְלֹא תִפְלַחֲנוּן וְלֹא תַעֲבֹד

כְּעֹבְדֵיהֶן אֲרֵי פִגְרָא תִפְגְּרֶנּוּן וְתִבְרָא תִתְבַּר קִמְתָּהוֹן:

You must serve Adonoy, your God, and He will bless your bread and your water. I will eliminate sickness from your midst.

וְתִפְלַחֲנוּן קָדָם יי אֱלֹהֵכֹן וּיְבָרֵךְ יְת מִיכְלֶךְ וְיֵת מִשְׁתֵּיךְ

וְאֶעֱדִי מִרְעִין בִּישִׁין מִבִּינְךְ:

24 לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם וְלֹא תַעֲשֶׂה

to pull
down or in
pieces

כְּמַעֲשֵׂיהֶם כִּי הָרַסְתָּם וְשָׁבַרְתָּ שִׁבְרָם

מִצְבֹּתֵיהֶם:

25 וְעַבַּדְתֶּם אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּבִרְךְ אֶת־לֶחְמְךָ

וְאֶת־מִימֶיךָ וְהִסְרֵתִי מִחֲלָה מִקִּרְבְּךָ:

שביעי

No woman will suffer miscarriage or remain childless in your land. I will cause the number of your days to be full.

לֹא תִהְיֶה מִשְׁפָּלָה וְעִקְרָה בְּאֶרֶץ יְת מִגֵּן יוֹמֶיךָ

אֲשָׁלִים:

26 לֹא תִהְיֶה מִשְׁפָּלָה וְעִקְרָה בְּאֶרֶץ יְת אֶת־מִסְפַּר יָמֶיךָ

sterile

אֲמָלָא:

I will send My dread ahead of you, and
I will bring panic to all the people
among whom you will come. I will
make all your enemies turn their backs
to you.

יֵת אִימַתִּי אֲשַׁלַּח קִדְמוֹ וְאַתְפֹּר (נ"א וְאַשְׁגֵּשׁ) יֵת כָּל
עָמָא דְאַתְ אֲתִי לְאַגְחָא בְּהוֹן וְאַמְסֵר יֵת כָּל בְּעָלֵי
דְּכִבְכוֹ קִדְמוֹ מִחֲזֵרֵי קִדְלִי:

I will send [deadly] hornets ahead of
you, and they will drive out the
Chivites, the Canaanites, and the
Chittites from before you.

וְאַשְׁלַח יֵת עֲרַעִיתָא קִדְמוֹ וְתִתְרֹדוּ יֵת חֻזְאֵי יֵת כְּנַעֲנָאִי
וְיֵת חֲתָאִי מִן קִדְמוֹ:

I will not drive them out in a single
year, lest the land become desolate, and
the beasts of the field multiply against
you.

לֹא אֶתְרַכְנֵנוּ מִן קִדְמוֹ בְּשִׁתָּא חֲדָא דִּילְמָא תִּהְיִי
אַרְעָא צְדִיָּא וְתִסְגִּי עַלְדִּי חֵיוֹת בְּרָא:

Little by little I will drive them from
before you, until you have increased
and occupy the land.

זְעִיר זְעִיר אֶתְרַכְנֵנוּ מִן קִדְמוֹ עַד דְּתִסְגִּי וְתִחְסֹו יֵת
אַרְעָא:

27 אֶת־ אִימַתִּי אֲשַׁלַּח לְפָנֶיךָ וְהִמַּתִּי ^{properly} אֶת־כָּל־הָעָם ^{dread}

the nape or
back of
the...

אֲשֶׁר תָּבֹא בָּהֶם וְנָתַתִּי אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ אֵלָיִךְ עֶרְףְּ :

28 וְשִׁלַּחְתִּי אֶת־ הַצִּרְעָה לְפָנֶיךָ וְגִרְשָׁה אֶת־ ^{to drive out from a...} ^{a wasp}

הַחֲזִי ^{Hittite} אֶת־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־ הַחֲתִי ^{Hivite} מִלְּפָנֶיךָ:

29 לֹא אֶגְרֹשְׁנוּ מִפְּנֶיךָ בְּשָׁנָה אַחַת פֶּן־תִּהְיֶה הָאָרֶץ

שְׂמֵמָה וְרִבָּה עָלֶיךָ תֵּיַת הַשָּׂדֶה:

30 מְעַט מְעַט אֶגְרֹשְׁנוּ מִפְּנֶיךָ עַד אֲשֶׁר תִּפְרֹה וְנִחַלְתָּ

אֶת־הָאָרֶץ:

I will set your borders from the Reed Sea to the Philistine Sea, and from the desert to the [Euphrates] river, for I will deliver into your hands all the inhabitants of the land, and you will drive them away before you.

וְאֲשׁוּי יֵת תְּחוּמֶךָ מִיָּמָא דְסוּף וְעַד יָמָא דְפְלִשְׁתִּינָא
וּמִמִּדְבָּרָא עַד פָּרַת אַרְי אֲמָסָר בִּידִיכוֹן יֵת יִתְבִּי אֲרַעָא
וּתְתַרְכְּנוּ מִן קְדָמָךָ:

Do not make a pact with them or with their gods.

לֹא תִגְזֹר לָהֶוֹן וּלְטַעֲוִתְהוֹן קָיָם:

Do not allow them to live in your land, since they may cause you to sin to Me; that you [might] worship their gods, and this would be a [fatal] trap to you.

לֹא יִתְּבוּן בְּאַרְעֶךָ דִּילְמָא יִחִיבוּן יֵתָךְ קְדָמִי אַרְי תְּפִלַּח
יֵת טַעֲוִתְהוֹן אַרְי יֵהוֹן לָךְ לְתַקְלָא:

31 וְשִׁתִּי אֶת־גְּבֻלְךָ מִיַּם־סוּף וְעַד־יָם פְּלִשְׁתִּים וּמִמִּדְבָּר

עַד־הַנָּהָר כִּי | אֶתֶּן בְּיַדְכֶם אֶת יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְגִרְשְׁתֶּמוּ

מִפְּנֵיהֶם:

32 לֹא־תִכְרֹת לָהֶם וְלֹא־לֵהֵיָם בְּרִית:

33 לֹא יֵשְׁבוּ בְּאַרְצְךָ פֹּר־יִחַטִּיאוּ אֹתְךָ לִי כִּי תַעֲבֹד

landmine

אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי־יִהְיֶה לָּךְ לְמוֹקֵשׁ : (פ)

שמות 24

He [God] had said to Moshe, 'Go up to [the Presence of] Adonoy, you, Aharon, Nadav, Avihu, and seventy of the elders of [the B'nei] Yisrael, and prostrate yourselves at a distance.

וּלְמֹשֶׁה אָמַר סָק לִקְדָּם יְיָ אֶת וְאַהֲרֹן נָדָב וְאַבִּיהוּא
וְשִׁבְעִין מִסְבֵּי יִשְׂרָאֵל וְתִסְגְּדוּן מֵרָחֵק:

1 וְאַל־מֹשֶׁה אָמַר עֲלֶה אֶל־יְהוָה אֶתְּה וְאַהֲרֹן נָדָב

וְאַבִּיהוּא וְשִׁבְעִים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מֵרָחֵק:

Moshe alone shall approach [the Presence of] Adonoy, but they must not approach, and the people must not go up with him."

וַיִּתְקַרֵּב מֹשֶׁה בְּלַחֲדוּתָהּ לִקְדָּם יְיָ וְאֲנֹן לֹא יִתְקַרְבוּ
וְעָמָא לֹא יִסְקֹון עִמָּה:

Moshe came and told the people all the words of Adonoy, and all the laws. The people responded with one voice and said, "All the words that Adonoy has spoken, we will do."

וְאַתָּה מֹשֶׁה וְאַשְׁתַּעֲי לְעָמָא יֵת כָּל פִּתְגָּמֵי דִּי וְיֵת
כָּל דִּינֵיָא וְאַתִּיב כָּל עָמָא קָלָא חַד וְאַמְרוּ כָּל פִּתְגָּמֵי
דִּי מַלִּיל יְיָ נַעֲבֹד:

Moshe wrote down all the words of Adonoy. He arose early in the morning, and built an altar beneath the mountain, and [also] twelve monuments [pillars] for the twelve tribes of [the B'nei] Yisrael.

וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה יֵת כָּל פִּתְגָּמֵי דִּי וְאַקְדָּם בְּצִפְרָא וּבְנָא
מִדְּבָחָא בְּשָׂפוּלֵי טוֹרָא וְתִרְתָּא עֲשָׂרֵי קָמָן לְתַרֵּי עֶסֶר
שְׁבֻטֵי דְיִשְׂרָאֵל:

He sent the youths [first-born] of B'nei Yisrael and they offered burnt-offerings, and sacrificed oxen as peace-offerings to Adonoy.

וַיִּשְׁלַח יֵת בּוֹכְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַסִּיקוּ עֲלֹון וְקָרִיבוּ נִכְסֵת
קוֹדֶשִׁין קָדָם יְיָ תֹורִין:

2 וַיִּגַּשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ אֶל־יְהוָה וְהֵם לֹא יִגָּשׁוּ וְהָעָם לֹא
יַעֲלוּ עִמּוֹ:

3 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיְסַפֵּר לָעָם אֶת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה וְאֵת
כָּל־הַמִּשְׁפָּטִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם קוֹל אֶחָד וַיֹּאמְרוּ
כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה:

4 וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה וַיִּשְׁכֶּם בַּבֹּקֶר וַיִּבְנוּ
מִזְבֵּחַ תַּחַת הָהָר וּשְׁתֵּים עָשָׂרָה מִצְבֵּה לְשִׁנָּיִם עֶשֶׂר
שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל:

5 וַיִּשְׁלַח אֶת־נְעָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים
שְׁלָמִים לַיהוָה פָּרִים:

Moshe took half the blood and put it in the basins, and [the other] half of the blood he sprinkled on the altar.

וּנְסִיב מֹשֶׁה פְּלִגּוֹת דָּמָא וְשׂוּי בְּמִזְרְקֵיָא וּפְלִגּוֹת דָּמָא
זֶרֶק עַל מִדְבַּחָא:

He then took the Book of the Covenant, and read it in the ears of the people. They said, "All that Adonoy has spoken, we will do and we will listen."

וּנְסִיב סִפְרָא דְקִימָא וּקְרָא קֳדָם עַמָּא וְאָמְרוּ כָל דִּי
מִלִּיל יִי נַעֲבֹד וְנִשְׁמָע:

Moshe then took the blood and cast it on the people, and he said, "Behold, this is the blood of the covenant which Adonoy has made with you regarding all these words."

וּנְסִיב מֹשֶׁה יֵת דָּמָא וְזֶרֶק עַל מִדְבַּחָא לְכַפָּרָא עַל
עַמָּא וְאָמַר הָא דִּין דָּם קִימָא דְגִזְרִי עִמָּכֹן עַל כָּל
פְּתֻגְמֵיָא הָאֵלִין:

Moshe and Aharon then went up along with Nadav and Avihu, and seventy of the elders of [the B'nei] Yisrael.

וּסְלִיק מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן נָדָב וְאַבִּיהוּא וְשִׁבְעִין מִסְבֵּי
יִשְׂרָאֵל:

6 וַיִּקַּח מֹשֶׁה חֲצִי הַדָּם וַיִּשֶׂם בַּאֲגָנֹת ^{basin} וְחֲצִי הַדָּם
זֶרֶק ^{to sprinkle} עַל־הַמִּזְבֵּחַ:

7 וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנוֹי הָעָם וַיֹּאמְרוּ כָּל
אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע:

8 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּזְרֹק עַל־הָעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה
דָּם־הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִמָּכֶם עַל כָּל־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה:

9 וַיַּעַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן נָדָב וְאַבִּיהוּא וְשִׁבְעִים מִזִּקְנֵי
יִשְׂרָאֵל:

They saw [a vision of] the God of
Yisrael, and under His feet [there was
something] like a brickwork of
sapphire, and it was like the essence of
heaven in purity.

וַחֲזוּ יְתֵי יִקְרָא אֱלֹהֵי דִישְׂרָאֵל וַתַּחֲזוּ כְּרֹסָא יְקָרָה
כְּעֹבֵד אֶבֶן טָבָא וּכְמַחְזֵי שְׁמַיָּא לְבָרִירוֹ:

But against the nobility of the B'nei
Yisrael, He [God] did not send His
hand. They envisioned God, and they
ate and drank.

וּלְרַבְרְבֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה נִזְקָא וַחֲזוּ יְתֵי יִקְרָא דִּי
וְהוּוּ חָדָן בְּקַרְבָּנֵיהוֹן דְּאִתְקַבְּלוּ בְּרַעְוָא כְּאֵלֹו אֶכְלִין
וְשָׁתוּ:

Adonoy then said to Moshe, "Come up
to Me to the mountain and remain
there. I will give you the tablets of
stone, the Torah and the
commandment, which I have written
[in order] to teach them."

וַאֲמַר יִי לְמֹשֶׁה סֵק לְקִדְמֵי לְטוּרָא וְהָיִי תַמָּן וְאַתָּן לָךְ
יְתֵי לוחֵי אֲבָנָא וְאוֹרִיתָא וְתַפְקִדְתָּא דְכְּתָבִית
לְאַלּוּפֵיהוֹן:

Moshe and Yehoshua, his attendant, set
out, but [only] Moshe went up to the
mountain of God.

וְקָם מֹשֶׁה וַיְהוֹשֻׁעַ מִשְׁמִשְׁנָה וּסְלִיק מֹשֶׁה לְטוּרָא
דְּאִתְגְּלִי עֲלוּהֵי יִקְרָא דִּי:

10 וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחֲזוּ רַגְלֵיו כְּמַעֲשֵׂה לְבָנֵת
הַסַּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטָהָר:

sapphire

11 וְאַל- אֲצִילִי ^{an extremity} בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזוּ
אֶת-הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ: (ס)

12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הִהָרָה וְהִיֵּה-שָׁם
וְאַתָּנָה לָךְ אֶת- ^{board} לַחַת הָאֲבֹן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה
אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרָתָם:

13 וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיְהוֹשֻׁעַ מִשְׁרָתוֹ וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל-הָרֹ
הָאֱלֹהִים:

He [Moshe] said to the elders, "Wait here for us until we return to you, and Aharon and Chur will be with you. Whoever has a claim can approach them."

וּלְסָבִיא אָמַר אוֹרִיכוּ לְנָא הָכָא עַד דְּנָתוּב לְוִתְכוֹן
וְהָא אֶהְרֹן וְחוּר עִמָּכוֹן מִן דְּאִית לֵה דִּינָא יִתְקַרֵּב
לְקַדְמֵיהוֹן:

Moshe went up to the mountain, and the cloud covered the mountain.

וּסְלַק מֹשֶׁה לְטוֹרָא וְחָפָא עָנָנָא יֵת טוֹרָא:

The glory of Adonoy rested on Mount Sinai, and the cloud covered it for six days. On the seventh day, He called to Moshe from the midst of the cloud.

וַיֵּשְׁכֶן יְקָרָא דִּי עַל טוֹרָא דְּסִינַי וְחָפָהּ עָנָנָא שֵׁשַׁת
יוֹמִין וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מִגּוֹ עָנָנָא:

The appearance of Adonoy's glory was like a consuming flame at the top of the mountain; before the eyes of the B'nei Yisrael.

וַחֲזִיוֹ יִקְרָא דִּי כְחִיּוֹ אִשָּׁא אֲכָלָא בְּרִישׁ טוֹרָא לְעֵינֵי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

14 וְאֶל־הַזִּקְנִים אָמַר שְׁבוּ־לִנוּ בָּזֶה עַד אֲשֶׁר־נָשׁוּב

אֲלֵיכֶם וְהָיָה אֶהְרֹן וְחוּר עִמָּכֶם מִי־בַעַל דְּבָרִים יִגָּשׁ
אֱלֹהִים:

15 וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל־הָהָר וַיִּכַּסּ הָעָנָן אֶת־הָהָר:

16 וַיֵּשְׁכֶן כְּבוֹד־יְהוָה עַל־הָר סִינַי וַיִּכָּסְהוּ הָעָנָן וַיִּשְׁשֶׁת

יָמִים וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתּוֹךְ הָעָנָן:

17 וּמֵרָאָה כְּבוֹד יְהוָה כְּאִשׁ אֲכָלֶת בְּרָאשׁ הָהָר לְעֵינֵי בְנֵי

יִשְׂרָאֵל:

And Moshe came into the midst of the cloud. and went up into the mountain. Moshe remained on the mountain for forty days and forty nights.

וַעַל מֹשֶׁה בָּגוּ עֲנָנָא וּסְלִיק לְטוֹרָא וַהֲוָה מֹשֶׁה
בְּטוֹרָא אַרְבַּעִין יָמִין וְאַרְבַּעִין לַיְלֹון:

18 וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעָנָן וַיַּעַל אֶל־הָהָר וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר

אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה: (פ)

Jeremiah 34:8-22, 33:25-26

הפטרה — ירמיהו

הפטרה

ירמיהו 34

The word that came unto Jeremiah from the LORD, after that the king Zedekiah had made a covenant with all the people that were at Jerusalem, to proclaim liberty unto them;

that every man should let his manservant, and every man his maidservant, being a Hebrew man or a Hebrew woman, go free; that none should make bondmen of them, even of a Jew his brother;

8 הַדְּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה אַחֲרֵי כֵּן

הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בְרִית אֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם

freedom

לְקַרְא לָהֶם דְּרוֹר :

9 לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ הָעֶבְרִי

free

וְהָעֶבְרִיָּה חֲפְזִים לְבִלְתִּי עֲבָד־בָּם בִּיהוּדֵי אֶחָיָהוּ

אִישׁ:

and all the princes and all the people
hearkened, that had entered into the
covenant to let every one his man-
servant, and every one his maid-
servant, go free, and not to make
bondmen of them any more; they
hearkened, and let them go;

but afterwards they turned, and caused
the servants and the handmaids, whom
they had let go free, to return, and
brought them into subjection for
servants and for handmaids;

therefore the word of the LORD came
to Jeremiah from the LORD, saying:

Thus saith the LORD, the God of Israel:
I made a covenant with your fathers in
the day that I brought them forth out of
the land of Egypt, out of the house of
bondage, saying:

'At the end of seven years ye shall let go
every man his brother that is a Hebrew,
that hath been sold unto thee, and hath
served thee six years, thou shalt let him
go free from thee'; but your fathers
hearkened not unto Me, neither inclined
their ear.

10 וַיִּשְׁמְעוּ כָל־הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ בְּבְרִית לְשַׁלַּח

אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ חֲפָשִׁים לְבִלְתִּי

עַבְד־בָּם עוֹד וַיִּשְׁמְעוּ וַיִּשְׁלְחוּ:

11 וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי־כֵן וַיָּשׁוּבוּ אֶת־הָעַבְדִּים וְאֶת־הַשִּׁפְחֹת

אֲשֶׁר שְׁלְחוּ חֲפָשִׁים וַיַּכְבִּישׁוּם [וַיַּכְבְּשׁוּם] לַעַבְדִּים

וְלַשִּׁפְחֹת: (ס)

12 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר:

13 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲנֹכִי כְרָתִי בְרִית

אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הוֹצֵאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית

עַבְדִּים לֵאמֹר:

14 מִקֵּץ שִׁבְעַת שָׁנִים תִּשְׁלְחוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו הָעֵבֶרִי

אֲשֶׁר־יִמְכַר לָךְ וְעַבְדְּךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וְשַׁלַּחְתּוֹ חֲפָשִׁי

מִעַמְּךָ וְלֹא־שָׁמְעוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֵלַי וְלֹא הָטוּ אֶת־אָזְנוֹם:

And ye were now turned, and had done that which is right in Mine eyes, in proclaiming liberty every man to his neighbour; and ye had made a covenant before Me in the house whereon My name is called;

but ye turned and profaned My name, and caused every man his servant, and every man his handmaid, whom ye had let go free at their pleasure, to return; and ye brought them into subjection, to be unto you for servants and for handmaids.

Therefore thus saith the LORD: Ye have not hearkened unto Me, to proclaim liberty, every man to his brother, and every man to his neighbour; behold, I proclaim for you a liberty, saith the LORD, unto the sword, unto the pestilence, and unto the famine; and I will make you a horror unto all the kingdoms of the earth.

And I will give the men that have transgressed My covenant, that have not performed the words of the covenant which they made before Me, when they cut the calf in twain and passed between the parts thereof;

15 וַתֵּשְׁבוּ אַתֶּם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ אֶת־הַיָּשָׁר בְּעֵינַי לִקְרֹא דְרוֹר
אִישׁ לְרֵעֵהוּ וַתַּכְרְתוּ בְרִית לִפְנֵי בִבְיַת אֲשֶׁר־נִקְרָא
שְׁמִי עָלָיו:

16 וַתֵּשְׁבוּ וַתַּחֲלִלוּ אֶת־שְׁמִי וַתִּשְׁבּוּ אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ
אֶת־שִׁפְחָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁלַחְתֶּם חֲפָשִׁים לְנַפְשָׁם וַתִּכְבְּשׁוּ
אֹתָם לְהִיּוֹת לָכֶם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת: (ס)

17 לְכֹן כֹּה־אָמַר יְהוָה אַתֶּם לֹא־שָׁמַעְתֶּם אֵלַי לִקְרֹא דְרוֹר
אִישׁ לְאָחִיו וְאִישׁ לְרֵעֵהוּ הִנְנִי קֹרֵא לָכֶם דְרוֹר
נָא־יְהוָה אֱלֹהֵי הַחֶרֶב אֱלֹהֵי הַדֶּבֶר וְאֱלֹהֵי הָרָעָב וְנִתְּתִי
אֹתְכֶם לִזְעָה ^{agitation} [לְזַעֲזָה] לְכָל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ:

18 וְנִתְּתִי אֶת־הָאֲנָשִׁים הָעֹבְרִים אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר
לֹא־הִקִּימוּ אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרְתוּ לִפְנֵי הָעֵגֹל
אֲשֶׁר כָּרְתוּ לִשְׁנַיִם וַיַּעֲבְרוּ בֵּין בְּתָרָיו: ^{a section}

the princes of Judah, and the princes of Jerusalem, the officers, and the priests, and all the people of the land, that passed between the parts of the calf; .

I will even give them into the hand of their enemies, and into the hand of them that seek their life; and their dead bodies shall be for food unto the fowls of the heaven, and to the beasts of the earth.

And Zedekiah king of Judah and his princes will I give into the hand of their enemies, and into the hand of them that seek their life, and into the hand of the king of Babylon's army, that are gone up from you.

Behold, I will command, saith the LORD, and cause them to return to this city; and they shall fight against it, and take it, and burn it with fire; and I will make the cities of Judah a desolation, without inhabitant.

19 שְׂרֵי יְהוּדָה וְשָׂרֵי יְרוּשָׁלַם הַסָּרִסִּים וְהַכֹּהֲנִים וְכָל עַם הָאָרֶץ הָעֹבְרִים בֵּין בְּתָרֵי הָעֵגֹל:

20 וְנָתַתִּי אוֹתָם בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְהִיתָה נִבְלָתָם לְמֵאֵכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ:

21 וְאֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרָיו אֶתֵּן בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד חֵיל מֶלֶךְ בְּכָל הָעַלְמִים מֵעַלְיָכֶם:

22 הִנְנִי מֵצִוָּה נְאֻם־יְהוָה וְהִשְׁבֹּתִים אֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְנִלַּחֲמוּ עָלֶיהָ וְלָכְדוּהָ וּשְׂרָפָהּ בָּאֵשׁ וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מֵאֵין יֵשֵׁב: (פ)

ירמיהו 33

Thus saith the LORD: If My covenant be not with day and night, if I have not appointed the ordinances of heaven and earth;

25 כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי בְרִיתִי ^{by day} יוֹמָם וּלְיָלֵה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא־שָׁמְתִי:

then will I also cast away the seed of Jacob, and of David My servant, so that I will not take of his seed to be rulers over the seed of Abraham, Isaac, and Jacob; for I will cause their captivity to return, and will have compassion on them.'

26 גַּם-זֶרַע יַעֲקֹב וְדָוִד עַבְדִּי אֶמְאַס מִקַּחַת מִזֶּרַעוֹ

מִשְׁלִימִים אֶל-זֶרַע אַבְרָהָם יִשְׁחָק וְיַעֲקֹב כִּי-אֲשׁוּב

[אָשִׁיב] אֶת-שְׁבוּתָם וְרַחֲמֵתִים: (ס)